

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.09.1968, sp. zn. 6 Cz 32/68, ECLI:CZ:NS:1968:6.CZ.32.1968.1

Číslo: 43/1969

Právní věta: Opilostí postihnutého pracovníka, která je důvodem úplného nebo čistočného zbavení zodpovědnosti organizace za škodu způsobenou pracovním úrazem, je už taký stupeň alkoholického opojení, který znamená významnější snížení duševních funkcí a celkové pohotovosti.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.09.1968

Spisová značka: 6 Cz 32/68

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Odpovědnost za škodu při nemoci z povolání, Odpovědnost za škodu při pracovním úrazu

Předpisy: 150/1961 Sb. § 2
§ 3 65/1965 Sb. § 191

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43

Opilostí postihnutého pracovníka, která je důvodem úplného nebo čistočného zbavení zodpovědnosti organizace za škodu způsobenou pracovním úrazem, je už taký stupeň alkoholického opojení, který znamená významnější snížení duševních funkcí a celkové pohotovosti.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 30. 9. 1968, [6 Cz 32/68](#).)

Žalobca utrpel dňa 26. 3. 1965 pracovní úraz, keď mu pri výrobe strešných hrebenáčov z hlíny na lise zachytil razník lisu pravú ruku, túto pritlačil o formu a poškodil.

Nárok na odškodnenie tohto úrazu ako úrazu pracovného uplatnil žalobca u rozhodcovského orgánu, ktorý svojim rozhodnutím vyslovil, že žalovaná organizácia zodpovedá za pracovní úraz v rozsahu 40 %; vo zvyšku sa zodpovednosti zbavila, nakoľko žalobca si zavinił úraz čiastočne aj sám, pretože pracoval v podnapilom stave.

V dôsledku námietok podaných proti rozhodnutiu rozhodcovského orgánu bola vec predložená

Okresnému súdu v Nitre, kde žalobca uplatnil aj nárok na zaplatenie rozdielu medzi pôvodným zárobkom a nemocenskými dávkami, jednorázové odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia a bolestné.

Žalovaná organizácia namietala v priebehu sporu, že si žalobca zaviniť úraz výlučne sám tým, že pracoval v podnapilom stave (1,8 promile alkoholu v krvi), čím bola otupená jeho pozornosť; žalovaná organizácia je v dôsledku toho zbavená zodpovednosti podľa § 3 zák. č. 150/1961 Zb., lebo žalobca porušil bezpečnostný predpis (§ 10 zák. č. 120/1962 Zb.).

Okresný súd v Nitre vyhovel rozsudkom z 25. 6. 1965 žalobe čiastočne; vyslovil, že žalovaná organizácia zodpovedá za pracovný úraz žalobcu v rozsahu 60 % a zaviazal ju v dôsledku toho zaplatiť žalobcovi náhradu škody v sume 8.603,28 Kčs s prásl. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ide o pracovný úraz, za ktorý zodpovedá žalovaná organizácia len čiastočne, a to v rozsahu 60 %; vo zvyšujúcej časti sa zbavila zodpovednosti podľa § 2 zák. č. 150/1961 Zb., keďže žalobca si čiastočne zaviniť úraz aj sám tým, že porušil predpis o bezpečnosti pri práci (keď pracoval v podnapilom stave).

V odvolaní podanom do tohto rozsudku namietal žalobca, že príčinou jeho úrazu nebolo ani čiastočne jeho zavinenie spočívajúce v jeho podnapilosti, nakoľko k poškodeniu zdravia v konečnom rozsahu došlo len tým, že po zachytení ruky lisom a zastavení lisu jeho spolupracovníčka K. T. spustila lis znovu a tento mu ruku zovrel ešte viac. Súčasne namietal žalobca správnosť vykonanej skúšky krvi; tvrdil, že táto mu bola odobratá až po narkóze, ktorá spôsobila zvýšenie hladiny alkoholu v krvi.

Krajský súd v Bratislave zrušil uznesením z 12. 1. 1966 rozsudok súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu neúplnosti konania (nebol zistený priebeh úrazového deja).

Po doplnení dokazovania rekonštrukciou prípadu, vypočutím vedkov a vykonaním znaleckého dôkazu rozhodol Okresný súd v Nitre rozsudkom z 8. 7. 1966 tak, že vyslovil plnú zodpovednosť žalovanej organizácie za pracovný úraz žalobcu a zaviazal ju na zaplatenie sumy 9.928,20 Kčs s prísł. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že výpoveďou svedka J. B. aj rekonštrukciou prípadu vzal za preukázané, že k pohmoždeniu ruky žalobcu došlo až novým zapnutím lisu. Za tejto situácie nemá otázka podnapilosti žalobcu, poťažne vplyvu prípadnej narkózy na výšku hladiny alkoholu v krvi, podstatný význam pre posúdenie prípadu. V tejto súvislosti uviedol okresný súd, že z výpovedi ošetrojúceho lekára dr. J. S. sa nedalo preukázať, či došlo k zvýšeniu hladiny alkoholu v krvi éterovou narkózou danou pred odobratím krve. Nové zapnutie lisu, ktoré podľa názoru okresného súdu spôsobilo pohmoždenie ruky žalobcu, je potrebné posudzovať samostatne a tak prípadná podnapilosť žalobcu nemohla mať vplyv na úrazový dej. Z toho dôvodu došiel okresný súd k záveru, že žalovaná organizácia sa svojej zodpovednosti nezbavila, a to ani čiastočne.

Krajský súd v Bratislave potvrdil rozsudkom z 3. 11. 1966 rozsudok súdu prvého stupňa. Osvojil si skutkové zistenie súdu prvého stupňa, pričom dospel k záveru, že nebolo dokázané, že žalobca v čase, keď utrpel úraz, bol v podnapilom stave, aj keď pri skúške krvi bolo zistené 1,8 promile alkoholu, lebo hoci dr. J. S. uviedol v zápisnici o lekárskom vyšetrení ke skúške alkoholu v krvi výslovne, že žalobca nebol narkotizovaný pred odberom krvi, pri výpovedi na súde uviedol, že sa už na prípad nepamätá; inak podľa výpovedi tohto svedka sa chorobopis stratil. Z toho krajský súd usúdil - a to aj se zreteľom na výpoveď tohto svedka, podľa ktorého keď dôjde k takému úrazu ako u žalobcu, obyčajne se skôr robia zákroky na odstránenie následkov úrazu a až potom sa prikróčí k odberu krvi -, že aj v danom prípade došlo skôr k ošetrovaniu ako k odberu krvi. K vlastnému pohmoždeniu ruky žalobcu došlo, ako vyplýva z prevedenej rekonštrukcie prípadu a zo svedeckej výpovede J. B., len opätovným zapnutím lisu; v dôsledku tohto je daná plná zodpovednosť žalovanej organizácie za pracovný úraz žalobcu.

Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona podanej generálnym prokurátorom, že bol rozsudkami obidvoch súdov porušený zákon a tieto rozsudky zrušil.

Z odôvodnenia:

Súdy nevykonali úplne dokazovanie pre správne zodpovedanie základnej otázky, či ruka žalobcu bola pohmoždená len po opätovnom zapnutí lisu či už pred týmto okamihom a s akými následkami. Bez vykonania ďalšieho znaleckého dôkazu - a to znalcom v oboru strojárstva - zakladá sa záver súdov, že k pracovnému úrazu žalobcu došlo po opätovnom zapnutí lisu, na neúplne zistenom skutkovom stave, pričom táto neúplnosť mohla mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Túto základnú otázku nie je možné vyriešiť ani bez súčasného vyriešenia otázky, či jednou z hlavných príčin pracovného úrazu žalobcu - a to v obidvoch situáciách (teda v situácii, kedy ruka žalobcu bola pohmoždená až po opätovnom zapnutí lisu, a v situácii, kedy k pohmoždeniu ruky žalobcu s trvalými následkami došlo už pred týmto okamihom - nebola vplyvom jeho opilsti znížená pozornosť, sústredenie a reakcia.

Už v rozhodnutí uverejnenom pod č. 51/1959 Zbierky rozhodnutí čs. súdov bolo zdôraznené, že výklad tohto pojmu je potrebné chápať v celkovej súvislosti so zmyslom o účelom ustanovenia, ktoré zo stavu opilsti vyvodzuje určité právne následky pre účastníka, na prípad ktorého je nutné príslušné ustanovenie aplikovať. Preto ustanovenia § 2 a 3 zák. č. 150/1961 Zb. o deliberácii organizácie v prípade opilsti pracovníka je potrebné vykladať tak, aby zodpovedala meradlu sprísnenej objektívnej zodpovednosti organizácie za pracovný úraz a s tým súvisiacemu značnému rozsahu záväzkov organizácie vznikajúcich z tejto zodpovednosti. Preto obdobne ako v prípade ipolosti v zmysle ustanovenia § 6 skôr platnej vyhl. č. 132/1951 Zb. vyloženého v citovanom rozhodnutí je potrebné aj v tomto prípade za opilst' z hľadiska ustanovenia § 2 zák. č. 150/1961 Zb. /1/ považovať už taký stupeň alkoholického opojenia, ktorý znamená významnejšie zníženie duševných funkcií a celkovej pohotovosti.

Súdy mali preto so zreteľom na výklad pojmu opilst' v zmysle citovaného ustanovenia vykonať všetky prístupné dôkazy k objasneniu otázky, či žalobca bol v čase pracovného úrazu pod vplyvom alkoholu, či teda je zavinenie na strane žalobcu, tj. zavinené porušenie bezpečnostného predpisu o zákaze vykonávať prácu v podnapilom stave, a či medzi pozitím alkoholu a následkom, ktorý správaním sa žalobcu nastal, je príčinná súvislosť, čo sa svojimi dôsledkami prejaví aj v úplnej, poťažne v čiastočnej zodpovednosti žalovanej organizácie za pracovný úraz.

Tieto dôkazy mal súd vykonať už so zreteľom na to, že výsledky dokazovania predovšetkým nasvedčovali opilsti žalobcu; s tým súvisí aj tvrdenie žalovanej organizácie, podľa ktorého stroj, na ktorom pracoval žalobca, sa používa po celej republike a dosiaľ sa na ňom nestal ani jeden úraz. Výsledky vykonaného dokazovania súčasne nenasvedčovali jednoznačne tomu, že u žalobcu zistený pomerne značný stupeň alkoholu v krvi je dôsledkom ním tvrdenej éterovej narkózy; súd v tomto smere nevykonal ďalšie dokazovanie vychádzajúc z výpovede svedka dr. J. S., z ktorej však aj tak nebol dostatočný podklad pre záver, že žalobca bol narkotizovaný éterom pred odberom krvi, hoci žalovaná organizácia navrhovala na túto okolnosť vypočuť svedkov lekára dr. F. G. a zdravotnú sestru M. H., ktorá bola prítomná pri lekárskom zákroku vykonanom na žalobcovi, a to na tú okolnosť, že sa počas ošetrovania žalobcu dňa 26. 3. 1964 s týmto rozprávala, čo je dôkazom toho, že žalobca nebol narkotizovaný.

Z hľadiska prípadnej deliberácie žalovanej organizácie nie je určite tiež bez významu okolnosť, že žalobca sa musel tesne pred pracovným úrazom ohnúť a nemohol pozorovať razník, pričom osobitnú úlohu tu hrala okolnosť, že boli jeho pozornosť, sústredenie a reakcia znížené. Svoj význam tu má aj otázka, ktorou sa súd taktiež bližšie nezaoberal, totiž či nedošlo k porušeniu predpisov o bezpečnosti

práce zo strany žalovanej organizácie (porov. vyhl. č. 253/1956 Ú. v. o bezpečnosti pri práci na mechanických lisoch), hoci táto otázka má význam pre posúdenie pomeru z časti škody, ktorú je povinná organizácia nahradiť podľa § 2 ods. 2 zák. č. 150/1961 Zb.

Súdy oboch stupňov, ktoré zistili nedostatočne skutkový stav, porušili zákon v ustanoveniach § 6, 120, 132 o. s. p. v spojení s ustanoveniami § 2 a 3 zák. č. 150/1961 Zb.

1) porov. § 191 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. b) zák. práce